

Cumhuriyet Dönemi Osmanlı Hadis Araştırmaları

Abdullah Taha İMAMOĞLU*

Osmanlı ulemasının hadis ilmindeki kifayetini kendilerinden önceki hadis ilim geleneğinin en önemli halkası olan Nevevî (ö. 676/1277), Zehebî (ö. 748/1347) ve İbn Hacer (ö. 852/1448) çizgisinde aramak ve mukayese etmek; İslam düşüncesini Farabi (ö. 339/950), İbn Sînâ (ö. 428/1037), Gazâlî (ö. 505/1111) ve İbn Rüşd'den (ö. 595/1198) ibaret görüp niçin her zaman bu nitelikte düşünür yetişmediği sorusunu sormaya benzetilebilir. Zira bu sorunun cevabı ve ardından söylenecek sözler genellikle gerilemeye ve Osmanlı'da gerek aklî gerekse naklî ilimlerin olmadığı ve bu alanın incelenmeyi gerektirmediği sonucuna işaret etmektedir.

Osmanlı ulemasından hadis ilmiyle ilgili eser telif edenlere muhaddis denilip denilmeyeceği ayrı bir çalışmanın konusudur ancak Osmanlı âlimlerinin genel tavrından tek bir alanla kendilerini sınırlamadıkları anlaşılmaktadır.¹ Zira birçok âlimin gerek aklî gerekse naklî ilimlerin muhtelif alanlarında çalışmalar ortaya koyduğu dikkatten kaçmamaktadır.² Şayet sünnet-i nebeviyye ile meşgul olmak ve bu alanda eser telif etmek muhaddis ünvanını kazanmayı beraberinde getiriyorsa Osmanlı âlimleri için de bu ünvan kullanılabilir.³

Gerek Fatih Sultan Mehmet'in gerekse Kanuni Sultan Süleyman'ın vakfiyesinde zikredilen şartlardan birisi de medreselerdeki hadis derslerinin bu ilimde

* Yrd. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

1 Cevat İzgi, *Osmanlı Medreselerinde İlim: Tabii İlimler*, İstanbul: İz Yayıncılık, 1997.

2 Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul: Matbaa-i Âmire, 1333.

3 Taşköprizâde, kendi döneminde yaşayan bazı insanların Sâğâni'nin *Meşârıku'l-envâr*'ını ve Beğavî'nin *Mesabih*'ini okuyarak muhaddis derecesine ulaştıklarını zannetmelerini eleştirmektedir. Taşköprizâde, *Miftâhu's-sa'âde ve misbâhü's-siyâde fî mevzû'âti'l-ulûm*, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1985, c. 2, s. 113.

mahir olan müderrisler tarafından icra edilmesidir.⁴ Bu türden şartların özellikle Osmanlı ulemâsını ne derece hadis ilmiyle meşgul olmaya sevk edip etmediği sorusu da ayrıca sorulabilir.

Osmanlı'daki hadis çalışmaları Cumhuriyet döneminde çeşitli araştırmalara konu olmuştur. Bu konuyu akademik olarak ilk kez Paris Sorbon Üniversitesi'nde 1971 yılında tamamladığı "Osmanlı Devri Türk Hadisçileri" başlıklı doktora teziyle gündemine alan Sadık Cihan, önce teorik çerçeveyi çizmek için iki makale yazmış, ardından Osmanlı müelliflerince yazılmış olan hadis eserlerini inceleme saikiyle "Osmanlı Devri Hadis Yazarları Üzerine Araştırma" başlığı altında 1979-1997 yılları arasında beş makale yayımlamıştır. Osmanlı alimleri hadis alanında eser telif etmek bakımından ilk kez 1994 yılında bir doktora tezi vesilesiyle Selahattin Yıldırım tarafından inceleme konusu edilmiş ve tezin başlığında "Anadolu muhaddisleri" tabiri kullanılmıştır. Yıldırım, sonraki yıllarda yazdığı makalelerle bu tabirin gelişmesine katkıda bulunmuş, onun çalışmalarından sonra hadis ilmiyle meşguliyetleri bakımından Osmanlı âlimleri daha başka araştırmacılar tarafından konu edinilmiştir.

Osmanlı'da hadis çalışmalarının en yoğun olduğu alan İslam ilim geleneğinde önemli bir yeri olan kırk hadislerdir. Osmanlı entelektüel çevreleri de bu geleneğin takipçisi olmuş, kalemiye, ilmiye ve seyfiye sınıflarından herhangi birisine mensup olan birçok edebiyatçı, tarihçi, ilim adamı hatta siyasetçi kırk hadis türünde eserler vermiştir.

1954 yılında yazdığı bir kitap vesilesiyle bu konuyu ilk defa akademisyenlerin gündemine taşıyan Abdülkadir Karahan edebî kıymetine binâen manzum ve mensur kırk hadislerin edebiyat fakülteleri bünyesinde çalışılmasına zemin hazırlamış ve bu vesileyle bir çok araştırmacı tarafından kırk hadis türündeki edebî eserlerin yayımı da artmıştır.⁵ Karahan'dan sonra bu konuda Selahattin Yıldırım *Osmanlı'da Kırk Hadis Çalışmaları* adlı eseri telif etmiştir.⁶ Yıldırım'ın daha sonraki çalışmaları yine bu minvalde gerçekleşmiş ve Osmanlı muhaddislerini konu alan araştırmalarını XVII-XIX. yüzyılları kapsayacak şekilde genişletmiştir. XVII. yüzyılın başından XIX. yüzyılın sonuna kadarki döneme dair çalışmaları ise daha öncesinde Yunus Macit yapmıştır.⁷ Ancak bu çalışmaların bu kadarla iktifa

4 Salih Karacabey, "XV. ve XVI. Asır Osmanlı Medreselerinde Hadis Öğretimi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1992, c. 4, sy. 4, s. 227-236, a.mlf., "Osmanlı Medreselerinin Son Dönemi'nde Hadis Öğretimi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 8, sy. 8, s. 149-170.

5 Abdülkadir Karahan, *İslam Türk edebiyatında Kırk Hadis: Toplama, Tercüme ve Şerhleri*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1954.

6 Selahattin Yıldırım, *Osmanlı'da Kırk Hadis Çalışmaları*, İstanbul: Osmanlı Hadis Araştırmaları, 2000.

7 Yunus Macit, "Osmanlı İmparatorluğu Gerileme Döneminde Hadis Çalışmaları (1699-1876)", Yüksek Lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, 1990.

etmemesi ve ileriki dönemlerde gerek hadis eserlerinin gerekse derlenen kırk hadis risalelerinin yazıldığı toplumsal şartların da göz önünde bulundurularak yeniden ele alınması kaçınılmazdır.⁸ Zira Türkiye'deki Osmanlı çalışmalarının niceliksel olarak artışı da Osmanlı'nın kuruluşunun 700. yılı kapsamında tertip edilen 1999 tarihli XIII. Türk Tarih Kongresi'nin kapanışında Süleyman Demirel'in cumhurbaşkanı sıfatıyla yaptığı konuşmada Osmanlı mirasına sırt çevirmekten vazgeçilmesi gerektiği vurgusuyla ivme kazanmıştır.⁹ Osmanlı tarihi araştırmaları açısından bu konuşma Türk akademiasında adeta bir milat oluşturmuş ve ilahiyat fakülteleri de bu milattan ziyadesiyle etkilenmiştir.

Osmanlı medreselerindeki kurumsal hadis eğitiminin mahiyetine yönelik ilk çalışma, Salih Karacabey tarafından 1984 yılında hazırlanan yüksek lisans tezidir.¹⁰ Aynı konuda daha sonra Ahmet Gül tarafından *Osmanlı Medreselerinde Eğitim Öğretim ve Bunlar Arasında Darulhadislerin Yeri* adlı eser 1997 yılında yayınlanmıştır.¹¹ Bu araştırmada medreseler Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Kanuni dönemine kadar kaydedilmiş, Osmanlı öncesindeki darulhadislere değildikten sonra da Osmanlılar döneminde kurulan otuz kadar darulhadise ve bu kurumlardaki eğitim ve öğretimin keyfiyetine dair bilgiler ortaya konulmuştur. Bu araştırmanın devamı niteliğindeki bir başka çalışmayı yalnızca Edirne'yi merkeze almak suretiyle 2001 yılında *Osmanlı İlim Geleneğinde Edirne Darulhadisi ve Müderrisleri* adlı çalışmayla Selahattin Yıldırım gerçekleştirmiştir.¹² Osmanlı'da muhaddis kimliği ağır basan bazı şahsiyetlerin ilmî çalışmaları ise başta Sadık Cihan olmak üzere Abdullah Aydınli gibi bazı akademisyenler tarafından incelenmiştir.¹³ Ancak Sadık Cihan'ın ortaya koyduğu çalışmalar daha ileriye taşınamamış ve Osmanlı çatısı altında kaleme alınan birçok eser

8 Siyasî ve sosyal olaylarla siyer yazımının nasıl bir etkileşim içerisinde bulunduğunu ortaya koyan örnek bir çalışma için bkz. Gottfried Hagen, ““Kumandan” Olarak Peygamber [Hz.] Muhammed: Birinci Dünya Savaşı Öncesinde Osmanlılar'da Siyer Yazıcılığı”, çev. Gülgün Uyar, *İSTEM: İslâm San'at, Tarih, Edebiyat ve Müsikisi Dergisi*, 2010, c. 8, sy. 15, s. 321-343.

9 Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Bülteni, sy. 37, c. 12, Eylül-Aralık, 1999, s. 82-89. Bu kongrenin Türk ve Osmanlı tarihçiliği açısından önemine dair bir değerlendirme için bkz. Oktay Özel, *Dün Sancısı: Türkiye'de Geçmiş Algısı ve Akademik Tarihçilik*, İstanbul: Kitap Yayınevi, 2009, s. 76-90.

10 Salih Karacabey, *Medrese ve Dâru'l-hadislerde Hadis Öğretimi (Osmanlılar Dönemi)*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 1984.

11 Ahmet Gül, *Osmanlı Medreselerinde Eğitim Öğretim ve Bunlar Arasında Darulhadislerin Yeri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1997. Bu çalışma 1989 yılında Erciyes Üniversitesi bünyesinde yüksek lisans tezi olarak savunulmuştur.

12 Selahattin Yıldırım, *Osmanlı İlim Geleneğinde Edirne Darulhadisi ve Müderrisleri*, İstanbul: Darulhadis, 2001.

13 Osmanlı'da hadis çalışmalarına dair kısa bir bibliyografya için bkz. Abdullah Aydınli, “Osmanlı Hadis Âlimlerinden Bandırmalı Küçük Hâmid Efendi'nin (1111-1172/1699-1758 veya 1759) Hayatı ve Eserleri”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003, sy. 8, s. 1-11.

gerekli akademik ilgiye mazhar olamamıştır. Osmanlı müelliflerince yazılan hadis usulü çalışmaları, tek hadis şerhleri ve birçok hadis eseri Osmanlı'daki ilimler tarihinin belirginleşmesi açısından hâlâ araştırılmayı beklemektedir.

Osmanlı alimlerinde oluşturulan İslâmî ilimler birikiminin Cumhuriyet döneminde uzun yıllar yadsınması dünyadaki akademik çalışmaların niteliğine de sirayet etmiş gözükmektedir. Zira hadis çalışmalarının Arap coğrafyasındaki tezahürü hadis disiplini selefi ilim anlayışına hapsetmiş ve hadis alanındaki gerek felsefî ve kelâmî gerekse tasavvufî hadis yorumlarının mevcut birikime intikal ettirilememesi sorununu doğurmuştur. Bu duruma Osmanlı'daki İslâmî ilimlere, özelde ise hadis ilmine yönelik ilgisizlik eklenince mevcut çalışmalar daha mekanik bir yapıya doğru evrilmiştir. İlahiyat fakültelerinin müfredatındaki İslâmî ilimler dahi katı bir branşlaşmaya tabi tutulmuş ve hadisin fıkhî, kelâmî tefsirden soyutlanması neticesini doğurmuştur. Halbuki Osmanlılar döneminde ortaya koyulan İslâmî ilimlerle ilgili çalışmalar günümüzdeki disiplinler tavrı aşmaktadır. Mesela Osmanlı'daki kırk hadis çalışmaları Cumhuriyet döneminde nispeten daha fazla akademik ilgiye mazhar olmuştur ve bu çalışmaların ilahiyat fakültelerinde hem hadis bilim dalı altında hem de Türk-İslam edebiyatı bilim dalındaki akademisyenler tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. İlahiyat fakültesinin bu iki bölümünün haricinde edebiyat fakültesine mensup akademisyenler tarafından da kırk hadislerle ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bu durum hadis ilmi açısından Osmanlılar'da en yoğun yazım türü olan kırk hadis çalışmalarıyla ilgili araştırmaların birçok bilim dalı tarafından ele alınmasını yani interdisipliner bir alan olarak incelenmesini zaruri kılmaktadır. Hatta kırk hadis çalışmalarının hangi siyasî ve sosyal şartlar altında yazıldığını ortaya koyacak gerek sosyoloji gerekse tarih bilim dallarının da bu çalışma alanlarına katılması gerekmektedir.¹⁴ Bu türden yapılacak araştırmalar hem Osmanlı siyasî ve sosyal tarihinin anlaşılmasını hem de Osmanlı'daki edebî dilin günümüze aktarılması daha estetik bir hadis ilim dilinin inşa edilmesi imkanını oluşturabilir.

Sanat tarihi, mimari ve hadis ilmi arasındaki bağlantıyı kitabelerdeki hadis kullanımı üzerinden ortaya koyan Ali Yardım ve Bekir Tatlı'nın çalışmaları da Selçuklu ve Osmanlı mimarisinin daha iyi tahlil edilebilmesi için araştırmacılara sunulmuş disiplinler arası bir imkandır.¹⁵ Nitekim Çankırı'da uzun yıllar Taş Mescid veya darüşşifa olarak bilinen yapının Anadolu'da kurulan ilk darulhadis olduğu ve Selçuklu atabeglerinden Cemâleddin Ferruh b. Abdullah tarafından

14 Örnek bir çalışma için bkz. Zeynep Erçetin, "Ulema and Politics: The Life And Political Works Of Ömer Ziyâeddin Dağistânî (1849-1921)", Yüksek Lisans tezi, İstanbul Şehir Üniversitesi, 2014.

15 Ali Yardım, *Şihabü'l-ahbar Tercümesi*, İstanbul: Damla Yayınevi, 1999; Bekir Tatlı, *Mimari hadisler: Türk-İslam Mimarisini Taçlandıran Peygamber Sözleri*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2012.

640/1242 yılında inşa ettirildiği de üzerindeki kitabenin okunması neticesinde ve bu türden çalışmalar vesilesiyle anlaşılmıştır.¹⁶

Anadolu'da hadis eğitim ve öğretiminin kurumsal olarak 1240'lı yıllardan itibaren devam etmesi günümüzdeki hadis tedrisinin imkan ve zaafının muhasebesini yapmayı zaruri kılmaktadır. Nitekim bu minvalde yapılan ve 19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ile Çankırı Belediyesi'nin ortaklaşa düzenlediği Çankırı Dârülhadisi'ni tanıtmaya yönelik birisi uluslararası diğeri ulusal olmak üzere iki sempozyumun sonucunda Türkiye'de acilen bir hadis enstitüsünün kurulması kararı alınmıştır. Gerek hadis enstitüsünün açılması gerekse bünyesinde darulhadis ihtiva eden diğer şehirlerin de ilahiyat fakültelerince bu tür sempozyumların yapılması bu muhasebenin bir imkanı olarak da düşünülebilir.

Selahattin Yıldırım'ın tespitine göre Osmanlılar döneminde muhtelif konularda yazılan hadis eserlerinin sayısı 451 iken, kırk hadis çalışmalarının sayısı 207'dir. Günümüzde Osmanlı ve hadis merkezli çalışmaların bu rakamlara nispetle oranının son derece düşük olması özelden hadis çalışmalarının genelde ise Osmanlı ilim tarihinin hâlâ büyük bir boşluk oluşturduğunu gözler önüne sermektedir. Osmanlı'daki hadis çalışmalarının niceliğine bakıldığında 28 adet kitap, 42 adet yüksek lisans ve doktora tezi, 96 makale, 68 tebliğ ve henüz devam etmekte olan 18 adet yüksek lisans ve doktora tezinin olduğu görülmektedir. Bu verilerden yola çıkılarak yapılacak tespit ise Osmanlı hadis çalışmalarının ileriki dönemlerde ziyadesiyle çalışılması gerektiğidir.

I. Kitaplar

1. Aksoy, Hasan (haz.), *Mustafa Ali'nin Manzum Kırk Hadis Tercümelere*, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tesisleri, 1991, 74 s.
2. Coşkun, Akif, *İstanbul'dan Mısır'a bir İslam Alimi: Zahidül-Kevseri*, İstanbul: Işık Yayınları, 2013, 448 s.
3. Davud-i Karsî, *Şerhu Usûli'l-Hadîs li'l-Birgivi*, çev. Abdussamed Yalçın, İstanbul: Dua Yayıncılık, 2006, 119 s.
4. Dikici, Recep, *Ahteri ve Manzum Kırk Hadis Tercümesi*, İstanbul: Ravza Yayınları, 2012, 112 s.
5. Erbilli Esad Efendi, *1001 Hadis: İbadet ve Ahlakla İlgili (Kenzü'l-irfan fi ehadisi nebiyyi'r-rahman)*, İstanbul: Erkam Yayınları, 1989/1410. 243 s.
6. Gül, Ahmet, *Osmanlı Medreselerinde Eğitim Öğretim ve Bunlar Arasında Darulhadislerin Yeri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1997, 253 s.
7. Gürler, Kadir, *Türk Modernleşmesi Sürecinde İktidar ve Din: Hadisin Sosyo-Politik Bağlamı ve Meşrulaştırma*, Ankara: Sarkaç Yayınları, 2010, 406 s.

¹⁶ Ali Yardım, "Darulhadis", *DİA*, c. 8, s. 529.

8. Hansu, Hüseyin, *Secdede Biten Bir Ömür Babanzade Ahmet Naim*, İstanbul: Kaynak Yayınları, 2007, 279 s.
9. Hatiboğlu, İbrahim, *Hadisleri Anlamada Toplumsal Boyut: Bin Bir Hadis-i Şerif Şerhi'nden Seçme Kırk Hadis; Mehmed Arif Bey, 1315/1897*, İstanbul: Darulhadis, 2000, 219 s.
10. Hatiboğlu, İbrahim, *Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati, İzmirli İsmâil Hakkı-Şeyh Safvet*, İstanbul: Darulhadis, 2001, 230 s.
11. Hatiboğlu, İbrahim, *Hadis Tarihi, İzmirli İsmâil Hakkı*, İstanbul: Darulhadis, 2002, 320 s.
12. Hilmi, Ömer Faruk, *Ruhul Beyan Tefsirinin Hadisi Şerifleri I-II*, İstanbul: Tuğra Neşriyat, 2008, 880 s.
13. İsmail Hakkı Bursevî, *Kırk Hadis Şerhi*, Sami Erdem (haz.), İstanbul: İnsan Yayınları, 1998, 528 s.
14. İsmail Hakkı Bursevî (ö. 1137/1725), *Kırk Hadis Şerhi = Şerh-i hadis-i erbain*, çev. Mustafa Utku, Bursa: Uludağ Yayınları, 1999, 452.
15. İsmail Ankaravi (ö. 1041/1631), *Hadislerle Tasavvuf ve Mevlevi Erkanı: (Şerh-i Ehadis-i Erbain)*, Semih Ceyhan (nşr.), İstanbul: Darulhadis, 2001, 268 s.
16. Karahan, Abdülkadir, *İslam Türk Edebiyatında Kırk Hadis: Toplama, Tercüme ve Şerhleri*, (Osmanlı dönemi: s. 139-319) 2. baskı, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1991.
17. Muhyiddin Seydi Çelebi, *Buhari'de Yönetim Esasları (Müstahrec mine'l-Buhari)*, çev. Mehmet Erdoğan, İstanbul: Darulhadis, 2000, 237 s.
18. Martı, Huriye, *Osmanlı'da Bir Daru'l-Hadis Şeyhi Birgivi Mehmed Efendi*, İstanbul: Darulhadis, 2008, 174 s.
19. Mustafa Halebi (ö. 1210/1795), *Hadisler Işığında Helal Kazanç Yolları=Dürretü'l-Afak fi Usuli'l-Erzak*, çev. ve şerh Nebi Bozkurt, İstanbul: Darulhadis, 2002, 272 s.
20. Özdemir, Hikmet, *Latîf Subhatü'l-'uşşâk: Manzum 100 Hadis Çevirisi*, İstanbul: İnsanlığa Hizmet Vakfı, 1996, 125 s.
21. Seyyid Ali Hemedani, *Hadisler Işığında Yönetim İlkeleri Yönetici Nitelikleri = Zahiratü'l-Müluk*, Necdet Yılmaz (haz.), İstanbul: Darulhadis, 2003, 521 s.
22. Tatlı, Bekir, *Eğitim ve Öğretimde Altın Kurallar (Şeyh Şa'bân-ı Velî'nin Halifelerinden Sûfî Mehmed Paşa Dârülhadisi Müderrisi Kastamonulu Muharrem Efendi ve Tergîbü'l-müte'allimîn)*, Adana: Ekrem Matbaası, 2013.
23. Usulî (ö. 945/1538), *Usulî'nin 120 manzum hadis tercümesi (XVI. yüzyıl)*, Gürer Gülsevin (haz.), Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, 1995.

24. Yazıcı, Mahmut, *Gümüşhanevi Hazretleri Hayatı Hadisçiliği ve Kırk Hadis*, 2. baskı, İstanbul: Gaye Vakfı Yayınları, 2007, 94 s.
25. Yazıcı, Emre, *Muhtasar Hadis Usulü Tarihi ve Seydişehir'i'nin Usul-i Hadisi*, İstanbul: Yasin Yayınevi, 2009, 131 s.
26. Yıldırım, Selahattin, *Osmanlı'da Kırk Hadis Çalışmaları*, İstanbul: Osmanlı Hadis Araştırmaları, 2000, 216 s.
27. Yıldırım, Selahattin, *Osmanlı İlim Geleneğinde Edirne Darulhadisi ve Müderrisleri*, İstanbul: Darulhadis, 2001, 232 s.
28. Yılmaz, Necdet, *Değeri ve Tesiri Açısından Fetih Hadisi ve Feth-i Kostantiniye İmamzade Mehmed Es'ad Efendi ö. 1267/1851*, İstanbul: Darulhadis, 2002, 120 s.

II. Tezler

29. Akdoğan, Muhammed, “Ahmed Avni Konuk ve Fususü'l-Hikem Tercüme ve Şerhi Adlı Eserindeki Hadislerin Değerlendirilmesi (II, III, ve IV. Ciltler)”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2009.
30. Alkan, Hasan, “Akkirmânî'nin Hadis Şerh Metodu Şerhu'l-Ehâdîsi'l-Erbain Adlı Eseri Özelinde”, Yüksek Lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, 2015.
31. Aktürk, İsmet, “Abdülmecîd b. Nasûh'un Hadisçiliği ve *Sürûru'n-Nazrîn* Adlı Risalesindeki Hadislerin Tahrici”, Yüksek Lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2013.
32. Ayaz, Kadir, “Molla Gürânî ve el-Kevserü'l-Cârî ilâ Riyâdı Ehâdîsi'l-Buhârî”, Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2014.
33. Aydoğdu, Rukiye, “19. yy. Osmanlı Toplumunda Tasavvuf-Hadis İlişkisi - Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevi Özelinde”, Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi, 2008.
34. Altuntaş, Mustafa Celil, “Osmanlı İlim Geleneğinde Buhârîhanlık”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2010.
35. Alzeidan, Abdullah, “Osmanlı Muhaddisi Kemahlı Osman b. Yakub (ö. 1171/1757) ve *el-Mühayyâ* Adlı Muvatta' Şerhi”, Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, 2010.
36. Bayram, Hülya, “Taşköprülüzâde'nin *eş-Şakâiku'n-Nu'mâniyye fî ulemâi'd-Devleti'l-Osmâniyye* Adlı Eserinde Adı Geçen Muhaddislerin İncelenmesi”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2006.
37. Bulgurcu, Kahraman, “Kemalpaşazade'nin Hadis İlmindeki Yeri (Kırk Hadisler Örneği)”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2004.
38. Celep, Ahmet, “Mahmud Esad Seydişehir'i'nin *Hadis Usulü* İsimli Eserinin Çevrim Yazısı”, Bitirme tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011.

39. Çiftaslan, Mümine Kübra, “Mehmed Zihni Efendi’nin *el-Hakaik* Adlı Eserinin Transkribi”, Bitirme tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011.
40. Dalgın, Nihat, “Eşrefoğlu Rumi ve *Müzekki’n-Nüfus*’unda bulunan Merfu Hadislerin Tahriri”, Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 1990.
41. Demirci, Selim, “Molla Gürani ve *el-Kevseru’l-Cari* Adlı Buhari Şerhi”, Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 2009.
42. Demirer, Macit, “Hadis İlimleri Açısından Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhânevî (ö.1311/1893) ve *Levâmiu’l-Ukûl* Adlı Eseri”, Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, 2007.
43. Gül, Ahmet, “Osmanlı Medreselerinde Eğitim Öğretim ve Bunların Arasında Darü’l-hadislerin Yeri”, Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi, 1989.
44. Gültekin, Ayşe, “İsmail Hakkı Bursevi’nin Kırk Hadis Şerhi Transkripsiyonu ve Hadislerin Tahrir ve Tenkidi (Son Yirmi Hadis)”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 1996.
45. Gültekin, Hikmet, “İsmail Hakkı Bursevî: Kırk Hadis Şerhi Transkripsiyonu ve Hadislerin Tahrîc Tenkîd ve Kritiği (İlk Yirmi Hadis)”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 1996.
46. Gümüş, Fatih, “Muhammediye Adlı Manzum Eserdeki Hadislerin Tahrir ve Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans tezi, Rize Üniversitesi, 2011.
47. İğdi, Ahmet, “Son Devir Osmanlı Alimlerinden Hüseyin Avni Arapkirli ve *Usulü’l-Hadis* Adlı Eseri”, Bitirme tezi, Marmara Üniversitesi, 2004.
48. İyışenyürek, Orhan, “Mehmed Zihni Efendi’nin *Nimet-i İslam* Adlı Eserindeki Hadislerin Tahriri ve Değerlendirilmesi (Temizlik ve Namaz bölümleri)”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2004.
49. Karacabey, Salih, “Medrese ve Dâru’l-hadislerde Hadis Öğretimi (Osmanlılar Dönemi)”, Yüksek Lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, 1984.
50. Keleş, Sümeyra, “İbn-i Âbidîn’in *el-Ukûdü’d-Dürriyye fî Tenkîhi’l-Fetâva’l-Hâmidîyye* Adlı Eserinde Geçen Hadislerin Tahrirci ve Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2008.
51. Kencik, Ali Rıza, “Cemâleddin Aksarâyî ve Ona Nispet Edilen *Erbaûne Hadîsen* Adlı Eserin Tahkiki”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2009.
52. Kılıç, Müzahir, “Hakanî: Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Eserleri ve Hadis-i Erbain’in *Miftâh-ı Fütûhât* Tenkitli Metni”, Yüksek Lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, 1993.
53. Kınık, Osman, “Ömer Ziyaeddin Dağstani ve *Hadis-i Erbain fi Hukuki’s Selatin* Adlı Eserinin Çevirim Yazısı”, Bitirme tezi, Marmara Üniversitesi, 2010.

54. Koçyiğit, Yakup, “Hâdimî'nin *el-Berika*'da İzlediği Hadis Metodolojisi ve Hadis İlmindeki Yeri”, Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, 2010.
55. Köse, Semra, “Nev’î'nin *Nevâ-yı ‘Uşşâk, Terceme-i Hadis-i Erba’ın ve Faslıın fî Fazîleti’l-‘İşk* Adlı Eserleri (Metin-İnceleme)”, Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 2001.
56. Macit, Yunus, “Osmanlı İmparatorluğu Gerileme Döneminde Hadis Çalışmaları (1699-1876)”, Yüksek Lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, 1990.
57. Martı, Huriye, “Birgili Mehmed Efendi'nin Hadisçiliği ve *et-Tarîkatü'l-Muhammediyye* (Tahkik ve Tahlil)”, Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, 2005.
58. Öztoprak, Nihat, “Klâsik Türk Edebiyatı'nda Manzum Yüz Hadisler”, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 1993.
59. Savan, Mehmet, “İbnü'l-Cezerî'nin (ö. 833/1429) Hadis İlmindeki Yeri”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2010.
60. Saylan, İbrahim, “Yusuf Şükrü Harputî ve Eserlerinin Hadis Açısından Değeri”, Yüksek Lisans tezi, Fırat Üniversitesi, 2008.
61. Seyhan, Ahmet Emin, “15. y.y. Osmanlı Popüler Dîmî Edebiyatındaki Fiten Hadislerinin Tahric ve Tenkidi *Envâru'l-Âşikin* Örneği”, Doktora tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 2006.
62. Şenburç, Muhammed Masum, “Osmanlı Müelliflerinden Yusuf Zâhir Efendi ve Usûl-i Hadîs'e Dâir Eseri”, Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 2004.
63. Tobay, Ahmet, “Yusuf Efendizade Abdullah Hilmi ve Hadis Şerhçiliğindeki Yeri”, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, 1991.
64. Tobay, Ahmet, “*Dürretü'n Nasihin* Hadisleri Üzerinde Genel Bir Tedkik”, Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, 1984.
65. Topşar, Fatma Zehra, “Anamurlu Mehmet Şakir Çörüş'ün *İrşadi'l-Gafilin* Adlı Eserindeki Hadislerin Kaynak Değeri”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2011.
66. Ürkmez, Ahmed, “Kadızedeliler-Sivasiler Tartışmalarının Hadis İlmine Etkisi ve *İdraku'l-Hakika* Örneği”, Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, 2000.
67. Yazar, Sadık, “Anadolu Sahası Klasik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği”, Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, 2011.
68. Yazıcı, Numan, “Mütercim Asım ve *Kamus* Tercümesi (Hadis İlimleri Yönünden Değerlendirme)”, Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, 1999.
69. Yıldırım, Selahattin, “Osmanlı Dönemi Anadolu Muhaddisleri: Hicri VII-IX. Asır”, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, 1994.

70. Yılmaz, Ahmet, "Arşiv Belgeleri Işığında Osmanlı'da Şifahanlık Geleneği ve Kadı İyaz'ın *Şifa-i Şerifi*", Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, 2015.
71. Yücel, Ekrem, "Osmanlı Devri Daru'l-Hadislerinde Hadis Eğitimi", Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, 2012.

III. Makaleler

72. Abdulkadiroğlu, Abdulkerim, "Belîğ'in Gül-i Sadberg'i: Manzûm Yüz Hadis Tercümesi", *İslâmî Edebiyat Dergisi*, 1993, sy. 22, s. 121-151.
73. Afif, Yahya, "Hadis Tehlikesi", sad. Hüseyin Akyüz, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2015, c. 4, sy. 3, s. 770-786.
74. Ağırman, Cemal, "Mustafa Takî Efendi *Kırk Hadis* Yahut *İlm-i Hâl-i Siyâsî ve İctimâî* Adlı Eseri ve Bazı Hadislere Getirdiği Yorumlar", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* [Sivaslı Din Bilginleri Özel Sayısı], 2005, c. 9, sy. 2, s. 61-88.
75. Akot, Bülent, "Mevlânâ İdris-i Bitlisi ve Manzum Kırk Hadis Tercümesi: *Hadîs-i Çihil*", *İslâmî Araştırmalar Dergisi*, 2013, c. 24, sy. 2, s. 71-84.
76. Aksu, Cemal, "Hanîf'in Manzum Kırk Hadis Tercümesi Şerhi", *İlmî Araştırmalar*, 2004, sy. 17, s. 17-34.
77. Aksoy, Hasan, "Fevrî'nin Manzum Kırk Hadîs Tercümesi", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1995-1997, sy. 13-14-15, s. 121-130.
78. Altuntaş, Mustafa Celil, "Osmanlı İlim Geleneğinde Buharihanlık", *Hadis Tetkikleri Dergisi*, 2010, c. 8, sy. 1, s. 33-67.
79. Altuntaş, Mustafa Celil, "Osmanlı Hadis Eğitiminde *Meşâriku'l-envâr*", içinde *Osmanlı'da İlim ve Fikir Dünyası: İstanbul'un Fethinden Süleymaniye Medreselerinin Kuruluşuna Kadar*, İstanbul: Klasik Yayınları, 2015, s. 147-179.
80. Atmaca, Veli, "Tecrîd-i Sarîh Mukaddimesi'nin Kaynağı Meselesi (I) (Tedrîbu'r-Râvî'den Mukaddime'ye Aynen Alınan Konular)", *EKEV Akademi Dergisi -Sosyal Bilimler-*, 2009, c. 13, sy. 41, s. 79-90.
81. Atmaca, Veli, "Tecrîd-i Sarîh Mukaddimesi'nin Kaynağı Meselesi II: Mukaddime'ye Tedrîbu'r-Râvî'den Alınan Pasaj Bilgilerin Tesbiti", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2008, c. 8, sy. 1, s. 109-127.
82. Avcı, Seyit, "Sûflerin Hadis Tesbit Ölçüleri: İsmâil Hakkı Bursevî Üzerine Bir İnceleme", *Hadis Tetkikleri Dergisi*, 2004, c. 2, sy. 1, s. 7-29.
83. Ayaz, Kadir, "Zâhid el-Kevserî'nin İcâzetnâmesinde Yer Alan İsnadların Osmanlı Anadolu'sundaki Tarihçesi", *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* [Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi], 2015, sy. 40, s. 63-102.

84. Ayaz, Kadir, "Hadis İlimlerinin Tedrisatı Açısından Osmanlı Darülhadisleri", *Osmanlı Araştırmaları/The Journal of Ottoman Studies*, 2016, sy. 47, s. 39-68.
85. Aydın, Abdullah, "es-Seyyid Hamid el-Bandırmaî ve Asaruhu *Ukûdü'd-Dürer fi Hudûd 'İlmü'l-Eser* (es-Seyyid Hâmid el-Bandırmaî (111-1172/1699-1758 veya 1759) ve *Ukûdü'd-Dürer fi Hudûdi 'İlmi'l-Eser* Adlı Eseri", *Hadis Tetkikleri Dergisi*, 2003, c. 1, sy. 2, s. 67-112.
86. Aydın, Abdullah, "Osmanlı Hadis Âlimlerinden Bandırmalı Küçük Hâmid Efendi'nin (1111-1172/1699-1758 veya 1759) Hayatı ve Eserleri", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003, sy. 8, s. 1-11.
87. Avcı, İsmail, "Kısa Hikâyecilik Geleneği Çerçevesinde Hazîni'nin Manzum Şerh-i Hadîs-i Erbaîn Tercümesindeki Bazı Hikâyeler", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, c. 3/2 Spring 2008, s. 64-96.
88. Bilen, Mehmet, "Ohinli Şeyh Alaüddin ve Hadis Usulüne Dair Manzumesi", *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi [Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi]*, 2012, sy. 37, s. 87-107.
89. Bilgen, Osman, "Dâvûd-i Karsî (1169/1756)'nin Şerh alâ Usûli'l-hadîs İsimli Eserinin Metodu ve Kaynakları Üzerine", *Turkish Studies*, 2016, c. 11, sy. 5, s. 99-116.
90. Celâleddîn es-Suyutî, "*el-Ehâdisü's-Şerîfe fi's-Saltanatı'l-Münîfe*", çev. Bursalı Mehmed Tahir, içinde *Hilafet Risaleleri: İkinci Meşrutiyet Devri*, İsmail Kara (haz.), İstanbul: Klasik Yayınları, 2003, c. 3, s. 66-75.
91. Ceyhan, Âdem, "Usulî'nin Hadis ve Vecize Tercümeleri", *İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2003, sy. 30, s. 147-88.
92. Ceyhan, Âdem, "Tarihî Manzum Metinleri Nesre Çevirme Meselesi: Belîğ'in Gül-i Sad-Berg'i Örneği", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2011, c. 9, sy. 1, s. 103-139.
93. Cihan, Sadık, "Hayreddin Hıdır b. Mahmud b. Ömer el-Atufi Kastamoni ve Hadis Eserleri", *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, 1979, sy. 3, s. 65-75.
94. Cihan, Sadık, "Les Lieux de l' Enseignement de la Tradition et l'Importance Donnee a la Science du Hadis a l'Epoque Ottomane", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1989, sy. 3, s. 1-41.
95. Cihan, Sadık, "Muhammed b. Pir Ali Birgivi ve *Risâle fi Usulî'l-Hadis*'in Tercümesi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1987, sy. 2, s. 55-76.

96. Cihan, Sadık, “Nüzhet Ömer Efendi ve Hadis-i Erbaîn Tercümesi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1991, sy. 5, s. 35-66.
97. Cihan, Sadık, “Osmanlı Devrinde Türk Hadisçileri Tarafından Kırk Hadis Dışında Muayyen Sayıda Derlenen Hadis Mecmuaları ve Bir Hadis Üzerine Yapılan Risaleler”, *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, 1977, sy. 2, s. 157-173.
98. Cihan, Sadık, “Osmanlı Devrinde Türk Hadisçileri Tarafından Yazılan Usulü Hadis Eserleri, Risâleleri ve *Nuhbetü'l-Fiker* Üzerine Yapılan Şerh ve Tercümeleler”, *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, 1975, sy. 1, s. 127-136.
99. Cihan, Sadık, “Şeyhi ve Hadis-i Erbaîn Tercümesi”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1997, sy. 9, s. 5-27.
100. Cihan, Sadık, “Taşköprizâde Ahmed Efendi'nin *Letâifu'n-Nebi* İsimli Kırk Hadisi”, *Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi*, 1980, sy. 4, s. 41-75.
101. Çelik, Ali ve Abdullah Taha İmamoğlu, “Mehmed Fevzi Efendi'nin Buhârî Kasidesi-III (Farsça'dan tercüme)”, *Reyhan Dergisi*, 2013/4, sy. 32, s. 70-71.
102. Demirel, Harun Reşit, “Şihâbuddin es-Sivâsî'nin Hayatı, Eserleri ve Hadis Usûlüne Dair *Riyâdu'l-Ezhâr fî Cilâi'l-Ebsâr* İsimli Eseri”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, [Sivaslı Din Bilginleri Özel Sayısı] 2005, c. 9, sy. 2, s. 107-116.
103. Demirel, Harun Reşit, “Dağıstanî ve *Hadis-i Erbaîn fî Hukûkî Selâtîn* İsimli Risâlesi”, *Dinî Araştırmalar*, 2005, c. 7, sy. 21, s. 265-276.
104. Demirel, Harun Reşit, “Müstakimzâde'nin *Bi Nukât Hadis-i Erbaîn* İsimli Risâlesinde Yer Alan Hadislerin Tetkiki”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2008, c. 8, sy. 3, s. 75-96.
105. Demirel, Harun Reşit, “Müstakimzâde Süleyman Saadettin Efendi'nin *Hüccetü Hattî'l-Hasen* İsimli Eserindeki Hadislerin Tahriri ve Değerlendirilmesi”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2003, sy. 4, s. 87-106.
106. Demirel, Harun Reşit, “Dağıstanî'nin Usûl-i Hadise dair *Es'ile ve Ecvibe fî İlmi Usûli'l-Hadis Mürettebeten* İsimli Eserinin Tercüme ve Değerlendirmesi”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2003, sy. 5, s. 184-200.
107. Demirer, Macit, “Farklı Bir Hadis Kavramı: Lâhin, Letâifu'l-Hikem Örneği”, *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2015, c. 3, sy. 5, s. 32-49.

108. Eren, Mehmet, "Osmanlı Muhaddislerinden Yûsuf Bahrî'nin (ö. 1245/1830) Çalışmaları", *İSTEM: İslâm San'at, Tarih, Edebiyat ve Mûsikîsi Dergisi*, 2009, c. 7, sy. 13, s. 157-180.
109. Erul, Bünyamin, "Harput'lu Abdulhamit Hamdi Efendi (1830-1902) ve Hz. Peygamber'in Bilgisine Dair Bir Risalesi *Safvetu Efkârî'l-Ulemâ fî İsbâti İlmî Nebiyyinâ bi'l-Esmâ*", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2001, sy. 6, s. 1-19.
110. Hansu, Hüseyin, "Babanzade Ahmet Naim ve Türkiye'de Hadis Çalışmalarının Yeniden Başlaması", *İslami Araştırmalar Dergisi*, 1997, c. 10, sy. 1-3, s. 178-182.
111. Hatiboğlu, İbrahim, "Ahlâk ve Tasavvuf Kitaplarındaki Hadislerin Sıhhati: Bir İlmî Münakaşanın Seyri Üzerine Bazı Notlar", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Temmuz 2002, yıl: 31, sy. 3, s. 77-87 ve sy. 4, s. 62-76.
112. Hatiboğlu, İbrahim, "Hadis Şerhi Vesilesiyle XIX. Yüzyıl Sonu İlmî Hayatına Tenkidî Bir Nazar", *Yeni Türkiye Dergisi* (Osmanlı Özel Sayı, Güler Eren (ed.)), Ankara, 1999, c. 8, s. 85-96.
113. Hatiboğlu, İbrahim, "Osmanlı Aydınlarınca Dozy'nin *Târîh-i İslâmiyyet*'ine Yöneltilen Tenkidler", *İslâm Araştırmaları Dergisi*, 1999, sy. 3, s. 197-213.
114. Gıynaş, Kamil Ali, "Hilâlî'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi", *Turkish Studies*, c.7, sy.1 s. 1133-1157.
115. Güner, Osman, "Zakir Kâdirî Ugan'ın Hadis Sistematiğine Yönelik Eleştirilerinin Tahlil ve Tenkidi", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2004, sy. 17, s. 65-94.
116. Gürler, Kadir, "Türk Modernleşmesi Sürecinde Hadis İlminin Genel Durumu", *İslamî İlimler Dergisi*, 2007, c. 2, sy. 2, s. 105-122.
117. Gürler, Kadir, "İktidarî Meşrûlaştırma Aracı Olarak Din: Türk Modernleşmesi Süreci Örneği", *Türkiz: Siyaset ve Kültür Dergisi*, 2011, sy. 11, s. 67-90.
118. Gürler, Kadir, "Toplumsal Dinamizmin Sağlanmasında Hadislerin Rolü: Osmanlı-Türk Modernleşmesi Süreci Örneği", *Türkiye Günlüğü*, 2006, sy. 85, s. 64-81.
119. Gürler, Kadir, "Kadınların Okuyup Yazması Meselesi: 'La Tuallimû'n-Nisâe Hattan' Hadisinin Râvîsine Cevap", *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2006/2, c. 5, sy. 10, s. 165-172.
120. İmamoğlu, Abdullah Taha, "Mehmed Fevzi Efendi'nin Buhârî Kasidesi I-II", *Reyhan Dergisi*, 2013/2-3, sy. 30-31, s. 72-73 ve 82-83.
121. İmamoğlu, Abdullah Taha, "Taşköprizade'ye Göre Hadis İlmî ve *Letaifü'n-nebi* Adlı Kırk Hadis Risalesinin Tahlili", içinde *Osmanlı'da İlim ve Fikir*

- Dünyası: İstanbul'un Fethinden Süleymaniye Medreselerinin Kuruluşuna Kadar*, İstanbul: Klasik Yayınları, 2015, s. 127-147.
122. İmamoğlu, Abdullah Taha, "Osmanlı'da Kitap Kültürü Açısından Veli-yüddin Cârullah Efendi'nin Hadis Kitaplarındaki Notları", içinde *Osmanlı Kitap Kültürü - Cârullah Efendi Kütüphanesi ve Derkenar Notları*, İstanbul: Nobel-İlem Kitaplığı, 2015, s. 91-107.
123. İmamoğlu, Abdullah Taha ve Veli Karataş, "İrâde-i Seniyyeyi Hadislerle Desteklemek: II. Mahmud Dönemi Şeyhülislamlarından Yâsincizâde Abdülvehhâb Efendi ve *Hulasatu'l-Burhan fi İtaati's-Sultan* Adlı Risalesi", *Artuklu Akademi: Mardin Artuklu Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, 2016, c. 3, sy. 1, s. 21-54.
124. Kahraman, Hüseyin, "Osmanlı Son Dönemi Müelliflerinden Mahmud Es'ad'ın *Usûl-i Hadis'i*", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 8, sy. 8, s. 287-304.
125. Karacabey, Salih, "Osmanlı Medreselerinin Son Dönemi'nde Hadis Öğretimi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 8, sy. 8, s. 149-170.
126. Karahan, Abdülkadir, "Kırk Hadis Tercümelerine Umumî Bir Bakış ve Ankaralı İsmail Rüsûhî'nin *Tercüme-i Hadis-i Erbaîn'i*", *İÜ Türkiyat Mecmuası*, 1953, c. 10, s. 235-242.
127. Karataş, Ahmet, "Harput Ulemâsından Müderris-Müftü Mehmed Kemâleddin Efendi'nin Rekâik: Hadis-i Erbaîn Risâlesi", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2015, sy. 48, s. 57-94.
128. Korkmaz, Seyfullah, "Nâbî'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi", *Türk Kültürü*, 2001, c. 39, sy. 459, s. 404-420.
129. Köksal, M. Fatih, "Yenipazarlı Vâli'nin Manzum İlk Kırk Hadis Tercümesi", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi: Özel Sayı*, 2007, s. 237-251.
130. Küçük, Sabahattin, "Münif'in Kırk Hadis Tercümesi", *Türkoloji Dergisi*, 1997, c. 12, s. 89-107.
131. M. Arif el-Müneyyir (ö. 1923), "el-Hakku'l-Mübin fi Ehadisi Erbaîn fi men Harece an Taati Emiri'l-Müminîn ve Şakka 'Asa'l-Müslimîn", Müjdat Uluçam (haz.), içinde *Hilafet Risaleleri: II. Abdülhamit Devri*, İsmail Kara (haz.), İstanbul: Klasik Yayınları, 2002, c. 2, s. 217-248.
132. M. Zahid el-Kevserî, "Ka'bu'l-Ahbâr ve İsrâiliyyât", çev. Harun Reşit Demirel, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010, sy. 19, s. 157-168.

133. Muhammed Zâhid el-Kevserî, ““Kim Bir Kavme Benzerse, O da Onlardandır” Hadisi Hakkında”, çev. Bekir Tatlı, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2006, c. 6, sy. 2, s. 217-223.
134. Nazif Sururi, “Hilafet-i Muazzama-i İslamiye”, Düccane Cündioğlu ve Müjdat Uluçam, (haz.), içinde *Hilafet Risaleleri: II. Abdülhamit Devri*, İsmail Kara (haz.), İstanbul: Klasik Yayınları, 2002, c. 2, s. 207-217.
135. Nazlıgül, Habil, “Gelibolulu Mustafa Âlî’nin Hadis Bilgisi ve Yorumları Işığında Hadislere Tarihsel Bakış”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2000, sy. 9, s. 403-433.
136. Nebhanî (ö. 1926), “el-Ehadisu’l-Erbain fi Vücubi Taati Emiri’l-Müminin”, Mehmet Özşenel (haz.), içinde *Hilafet Risaleleri: II. Abdülhamid Devri*, İsmail Kara (haz.), İstanbul: Klasik Yayınları, 2002, c. 1, s. 323-343.
137. Ömer Ziyaeddin Dağistanî, “Hukuk-ı Selâtin Hadis-i Erbain fi Hukukî’s-Selâtin”, Düccane Cündioğlu (haz.), içinde *Hilafet Risaleleri: İkinci Meşrutiyet Devri*, İsmail Kara (haz.), İstanbul: Klasik Yayınları, 2003, c. 3, s. 47-66.
138. Özafşar, Mehmet Emin, “Osmanlı Eğitim, Kültür ve Sanat Hayatında Hadis”, *Türkler Ansiklopedisi*, 2002, c. 9, s. 356-369.
139. Özer, Salih, “Millî Kütüphane Hadis Elyazmalarının Osmanlı Hadis Edebiyatı Çerçevesinde Analizi”, *Erdem Dergisi*, 2006, c. 16, sy. 45-47.
140. Özer, Salih, “Şeyhu’l-İslam Kemâl Paşazâde’nin (ö. 1534) Hadis İlimine İlişkin Faaliyetleri, Şerhçiliği ve Hadis Usûlü Risâlesinin Tercümesi”, *Dinî Araştırmalar*, 2006, c. 9, sy. 26, s. 193-210.
141. Poyraz, Yakup, Mustafa Sefa Çakır, “Taşköprizade Kemaleddin Mehmed ve Şerh-i Ehadis-i Erbain Adlı Eseri”, *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, c. 3, sy. 5, s. 131-140.
142. Poyraz, Yakup, “Manastırlı Hasan bin Ali’nin *Ehâdis-i Erba’in* Adlı Manzum Kırk Hadis Tercümesi”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 2014, c. 14, sy. 2, s. 109-135.
143. Sevgi, Ahmet, “Gül-i Sad-berg’in Yeni Bir Nüshası Üzerine”, *SÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2000, sy. 8, s. 289-298.
144. Sevgi, Ahmet, “Azmî’nin Hadis-i Erba’in Tercümesi”, *SÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2001, sy. 9, s. 107-132.
145. Sevgi, Ahmet, “Müfid’in Arapça Manzum Kırk Hadis Şerhi”, *İslami Edebiyat Dergisi*, 1990, sy. 1, s. 9-12.
146. Sevgi, Ahmet, “Lâtîfi ve Sübhatü’l-uşşâk’ı”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1992, sy. 1, s. 47-92.

147. Şengün, Necdet, “Nazîr İbrâhîm-i Gülşenî ve Farklı Bir Kırk Hadîs Dene-mesi *Risâle-i Ehâdis-i Erbaîn-i Sülâsiyye*”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2007, c. 11, sy. 1, s. 279-298.
148. Tatlı, Bekir, “Fusûsu'l-Hikem Şârihi Abdullah-ı Bosnevî'ye (ö. 1054/1644) Ait Bir Risâle: *er-Risâle fi Temessüli Cibrîl*”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, 2005, c. 6, sy. 15, s. 301-310.
149. Tatlı, Bekir, “Hutbe Mecmualarında Hadis Kullanımı”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2008, c. 17, sy. 1, s. 357-378.
150. Tatlı, Bekir, “Hz. Peygamber'in Dinî Mimariye Nakşedilen Sözlerinin Bölge Halkına verdiği Mesajlar -Edirne-Balkanlar (Genel) Mukayesesi-”, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2009, c. 9, sy. 2, s. 181-218.
151. Tekineş, Ayhan, “Biyografi Rivayetlerinin Tenkidi: Zâhid el-Kevserî'nin *Te'nîbü'l-Hatîb* Örneği”, *EKEV Akademi Dergisi -Sosyal Bilimler-*, 2005, c. 9, sy. 23, s. 157-178.
152. Toksarı, Ali, “Molla Hüsrev'in Hadis ve Hz. Peygamber'in İctihadı Hakkındaki Bazı Görüşleri”, *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1989, sy. 6, s. 131-145.
153. Türer, Osman, “Harîrîzâde'nin, Sülûkün Mertebelerine Dair Bir Risalesi: *Feyzu'l-Muğnî Min Sirri Hadîsi Men Talebenî*”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, (İbnü'l-Arabî Özel Sayısı – II) 2009, c. 9, sy. 23, s. 37-51.
154. Uzunoglu, Vecih, “Aysi Mehmed Efendi ve İnneme'l-A'mâlu bi'n-Niyyât Hadisinin Şerhi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2014, c. 2, sy. 40, s. 91-138.
155. Ünal, İsmail Hakkı, “İslâm Kültüründe Kırk Hadis Geleneği ve Şeyh Hâmid-i Velî'nin Hadîs-i Erbaîn Şerhi”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, c. 39, s. 137-146.
156. Ürkmez, Ahmed, “Bir Muhalefet Aracı Olarak Tahrîc”, *Hadis Tetkikleri Dergisi*, 2004, c. 2, sy. 2, s. 87-106.
157. Ürkmez, Ahmed, “İsmail Ankaravî'nin Mesnevi Şerhi'nin İlk Cildinde Yer Verdiği Mükerrer Hadisler ve Kaynak Değerleri”, *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, c. 2, sy. 2, s. 165-191.
158. Yardım, Ali, “Osmanlı Devrinde Dârulhadîsler”, *Yeni Türkiye Dergisi* (Osmanlı Özel Sayısı), 1999, c. 8, s. 163-175.
159. Yavuz, Adil, “Tasavvuru's-Sünne ledâ Mevlânâ Hâlid el-Bağdâdî”, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, sy. 32, s. 77-92.

160. Yenibaş, Hasan, “Tasavvuf-Hadis İlişkisi Bağlamında Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî ve *Râmûzü'l-ehâdis* Adlı Eseri”, *EKEV Akademi Dergisi -Sosyal Bilimler-*, 2014, c. 18, sy. 59, s. 489-503.
161. Yıldırım, Ahmet, “İskilipli Şeyh Muhammed Muhyiddin Yavsî (ö. 920/1524)'nin Bir Risâlesi ve Risâlede Geçen Hadislerin Tahric ve Değerlendirmesi”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi*, 2001, c. 2, sy. 6, s. 105-118.
162. Yıldırım, Enbiya, “Hâmid-i Velî'nin Kırk Hadis Şerhi”, *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2006, c. 8, sy. 2, s. 137-166.
163. Yıldırım, Selahattin, Osmanlı Muhaddislerinden el-Kemâhî ve *el-Müheyâ* Adlı Muvatta Şerhi, *EKEV Akademi Dergisi -Sosyal Bilimler-*, 2004, c. 8, sy. 20, s. 197-220.
164. Yıldırım, Selahattin, “XIX. Yüzyıl Osmanlı Muhaddisleri ve Eserleri”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2004, sy. 13, s. 263-315.
165. Yıldırım, Selahattin, “XVII. Yüzyıl Osmanlı Muhaddisleri ve Eserleri”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2004, sy. 14, s. 151-182.
166. Yıldırım, Selahattin, el-Muhaddisünu'l-Osmâniyyun fi'l-Karni's-Sâmini 'Aşer ve Mü'ellefâtuhum, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2015, sy. 39, s. 5-30.
167. Yıldız, Âlim, “Okçuzâde Mehmed Şâhî ve Manzum Kırk Hadis Tercümesi: *Ahsenü'l-Hadîs*”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003, sy. 17, s. 91-124.
168. Yıldız, Alim, “Sîracî'nin Manzum Kırk Hadis Tercümesi”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, c. 15, sy. 1, s. 127-150.
169. Yılmaz, Hayati, “Nûh b. Mustafa el-Konevî'nin *er-Risâle fi'l-Fark Beyne'l-Hadîsi'l-Kudsî ve'l-Kur'ân ve'l-Hadîsi'n-Nebevî* Adlı Risâlesi”, *Hadis Tetkikleri Dergisi*, 2003, c. 1, sy. 1, s. 167-178.

IV. Bildiriler

170. Ahatlı, Erdinç, “Bulgaristan'da Yayımlanmış Olan İntibah Gazetesi ve Burada Çıkan Hadis Yorumları”, *Uluslararası Osmanlı İlim, Düşünce ve Sanat Dünyasında Balkanlar Sempozyumu*, 07-09 Mayıs 2014, Edirne, s. 49-83.
171. Ağırman, Cemal, “Muhammed Zahid el-Kevseri'ye Göre Sünnet-i Hasene Hadisi Bağlamında Dinde Tecdid İmkânı, Alanı ve Sınırları”, *Uluslararası Düzceli M. Zahid Kevseri Sempozyumu Bildirileri*, Düzce 2007, s. 679-687.
172. Akalın, İsa, “Dârü'l-Fünûn İlahiyat Fakültesi'nde Hadis Usûlü Öğretimi Hüseyin Avni Arapkirli Örneği”, *Dârülfünûn İlahiyat Sempozyumu 18-19 Kasım 2009 Tebliğleri*, İstanbul 2010, s. 217-223.

173. Altuntaş, Mustafa Celil, “Osmanlı Dâru’l-Hadis Medreselerinin İdari Teşkilatı”, *Anadolu’nun İslamlaşma Sürecinde Daru’l-Hadisler 8-9 Eylül 2012*, Samsun 2013, s. 135-161.
174. Atan, Abdullah Hikmet, “Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevî (k.s.)’de Sünnete Bağlılık ve Bununun Tekke Geleneğine Yansıması”, Yayınlanmamış bildiri, *Uluslararası Gümüşhanevi Sempozyumu*, İstanbul, 1-2 Haziran 2013.
175. Aydın, Arafat, “İcâzetnâme (Sebet): Ahmed b. Süleyman el-Ervâdî’nin Kendi Kaleminden Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhânevî’ye İcâzetini Verdiği İlimler ve Eserler”, Yayınlanmamış bildiri, *Uluslararası Gümüşhanevi Sempozyumu*, İstanbul, 1-2 Haziran 2013.
176. Aydın, Sare Nur, “Bir İrşad Kaynağı Olarak *Râmûzü’l-ehâdis*”, Yayınlanmamış bildiri, *Uluslararası Gümüşhanevi Sempozyumu*, İstanbul, 1-2 Haziran 2013.
177. Aydoğdu, Rukiye, “19. Yüzyıl Osmanlısında Tasavvuf-Hadis Geleneğinin Bir Temsilcisi: Ahmed Ziyâeddîn Gümüşhanevî”, *I. Uluslararası Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevi Sempozyumu 3-5 Ekim 2013 Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 65-74.
178. Avvame, Muhammed, “Muhammed Zahid el-Kevseri’nin Cerh ve Ta’dil’deki Metodu”, *Uluslararası Düzceli M. Zahid Kevseri Sempozyumu Bildirileri*, Düzce 2007, s. 271-313.
179. Bağcı, Musa “Celal Nuri İleri’nin *Hatemu’l-Enbiya* Adlı Eserinde Peygamber Tasavvuru”, *Cumhuriyet Dönemi Hadis Çalışmalarında Yöntem ve Kaynak Sorunu, II. Hadisçiler Toplantısı*, 19-20 Temmuz 2003, Gerede-Bolu (Müellifin *Hadis Yazıları* adlı kitabında yayınlandı).
180. Berberoğlu, Tülay, “Gümüşhanevî Hazretlerinde Hz. Peygamber Sevgisi”, *I. Uluslararası Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 275-280.
181. Bilgen, Osman, “Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî’nin *Râmûzü’l-ehâdis* İsimli Eserinin Kaynakları (101-200. Hadisler)”, *I. Uluslararası Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 507-512.
182. Bilgen, Osman, “Erzurumlu Hâce Muhammed Lutfî (1868/1956)’nin *Hülâsatu’l-Hakâyık* İsimli Eserinde Âyet ve Hadis Kullanımı”, *Uluslararası Seyyid Tâhâ-i Hakkâri Sempozyumu Bildirileri*, 2014, s. 502-521.
183. Bilgen, Osman, “Alvarlı Muhammed Lutfî’nin *Hulâsatü’l-Hakâyık* İsimli Eserinde Geçen Hadislerin Tahric ve Değerlendirmesi”, *Uluslararası Hâce Muhammed Lutfî (Alvarlı Efe) Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Erzurum, 2013, c. 1, s. 547-554.

184. Bilgen, Osman, "Mehmed Şerif bin Mustafa et-Tokâdi ve *Miftâhu's-Sahîhayn* İsimli Eseri", *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Tokat, 2013, c. 3, s. 277-282.
185. Çiftçi, Mehdi, "Süleymaniye Dârü'l-Hadisi'nde Okutulan Eserler (XVI-XVII. Asırlar)", *Anadolu'nun İslamlaşma Sürecinde Daru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, Samsun, 2013, s. 307-335.
186. Çiğdem, Recep, "*Râmûzu'l-ehâdis*'te Yer Alan Yöneticilerle İlgili Bazı Hadislerin Modern Hukukla Mukayeseli İncelenmesi", *I. Uluslararası Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 657-669.
187. Demirer, Macit, "Gümüşhânevî'nin Hadisle İlgili Eserleri", Yayımlanmamış bildiri, *Uluslararası Gümüşhanevî Sempozyumu*, 1-2 Haziran 2013, İstanbul.
188. Demirer, Macit, "Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî'nin *Levâmiu'l-Ukûl* Adlı Eseri", *I. Uluslararası Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 521-532.
189. Efendioğlu, Mehmet, "16. Yüzyıl Osmanlı Yönetiminde Sahabe ve Ehl-i Beyt Hassasiyeti", Yayımlanmamış bildiri, *Sahn-ı Semân'dan Dârülfünûn'a Osmanlı'da İlim ve Fikir Dünyası, Âlimler, Müesseseler ve Fikri Eserler (16. yy.) Sempozyumu*, 19-20 Aralık 2015, İstanbul.
190. Erdem, Elif, "Anadolu'da Dârü'l-Hadislerin Mahiyeti", *Anadolu'da Hadis Geleneği ve Dârü'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, s. 175-189.
191. Göztepe, Yüksel, "*Ramuzu'l-ehâdis*'te Geçen Zikirle İlgili Hadislerin İrşad ve Süluk Yönünden Kritiği", *I. Uluslararası Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 397-407.
193. Gürler, Kadir, "İkinci Meşrutiyeti Dini Öğelerle Meşrulaştırma Çabaları", *Yüzyüncü Yılında İkinci Meşrutiyet Milletlerarası Kongre Tebliğleri Kitabı*, (IRCICA), İstanbul, 2012, s. 119-139.
194. Gürler, Kadir, "Gümüşhânevî Dergahından Osmanlı-Türk Modernleşmesi Sürecine Bir Destek: Ömer Ziyâüddin Dağıstânî", *I. Uluslararası Ahmed Ziyâüddin Gümüşhanevî Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 785-795.
195. Hansu, Hüseyin, "Hadis Aşığı Bir Felsefeci: Dârülfünun Müderrislerinden Babanzâde Ahmed Naim Bey (1872-1934)", *Dârülfünun İlahiyat Sempozyum Kitabı*, s. 385-399, İstanbul 2010.
196. Hatiboğlu, İbrahim, "Anadolu'da Hadis Tarihine İlişkin Çalışmalar Üzerine", *Anadolu'da Hadis Geleneği ve Dârü'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, s. 311-323.

197. Hatiboğlu, İbrahim, "The Missing Ling of the Chain: Some Observations on the Ottoman-Turkish Hadith Manuscripts", Yayınlanmamış bildiri, Islamic Manuscript Conference, 4-6 July 2005, Cambridge, İngiltere.
197. Hatiboğlu, İbrahim, "Vesiletü'n-necât'ın Kaynaklarının Anlaşılmasına Dair Birkaç Mülâhaza", *Yazılışının 600. Yılında Bir Kutlu Doğum Şaheseri Uluslararası Mevlid Sempozyumu*, 2010, s. 319-323.
198. İmamoğlu, Abdullah Taha, "Anadolu'da Usûl Çalışmaları: Ramazanzâde Abdünnâfi İffet Efendi'nin *Nuhbetü'l-fiker* Şerhi: *el-Eserü'l-mu'teber fi tercemeti Nuhbeti'l-fiker*", *Anadolu'da Hadis Geleneği ve Dâru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, s. 325-336.
199. İmamoğlu, Abdullah Taha, "19. Yüzyıl Ulemasından Fatih Ahmed Efendi'nin *Nuhbetü'l-fiker* Tercümesi ve Şerhi", *Anadolu'nun İslamlaşma Sürecinde Daru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, Samsun, 2013, s. 247-255.
200. Kahraman, Abdullah, "Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi'nin Bazı Fikhî Hadislere Yaklaşımı", Yayınlanmamış bildiri, *Uluslararası Gümüşhanevi Sempozyumu*, 1-2 Haziran 2013, İstanbul.
201. Karabulut, Niyazi, "Ahmet Ziyaüddin Gümüşhanevi'nin Kırk Hadis'i ve Kaynakları", *I. Uluslararası Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 565-575.
202. Karacabey, Salih, "Vesiletü'n-Necât'ın Hadis İlmi Açısından Analizi", *Yazılışının 600. Yılında Bir Kutlu Doğum Şaheseri Uluslararası Mevlid Sempozyumu*, 2010, s. 274-291.
203. Karacabey, Salih, "Şemseddin Sivasi ve Hadis İlmi", *İlim ve Kültür Tarihinde Sivasiler Ulusal Sempozyum Tebliğleri*, Sivas, TSO Konferans Salonu, 2011, s. 339-360.
204. Karahan, Abdullah, "Vani Mehmed Efendi'nin Hadis Kültürü ve Hadise Bakışı", *Ulusal Vani Mehmed Efendi Sempozyum Kitabı*, Bursa, 2011, s. 73-85.
205. Karahan, Abdullah, "Bursa Dâru'l-Hadisleri", *Anadolu'nun İslamlaşma Sürecinde Daru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, Samsun, 2013, s. 43-55.
206. Koçyiğit, Yakup, "Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevi ve *Garâibü'l-ehâdis* İsimli Eseri", *I. Uluslararası Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 117-126.
207. Kutluay, İbrahim, "Râmuz *el-ehâdis* ve *Levâmiu'l-ukûl* Bağlamında A. Ziyâüddin'nin Hadis Şerhçiliği ve Sünnet Anlayışı", *I. Uluslararası Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 485-498.

208. Kutluay, İbrahim, “16. Yüzyılda Sahn-ı Seman Medreselerinde Hadis İlminin Yeri”, Yayınlanmamış bildiri, *Sahn-ı Semân'dan Dârülfünûn'a Osmanlı'da İlim ve Fikir Dünyası, Âlimler, Müesseseler ve Fikri Eserler (16. yy.)*, 19-20 Aralık 2015, İstanbul.
209. Kuzudişli, Ali, “*Ramuzü'l-ehâdis* ve Nevadir Hadislerin Dayanılmaz Çekiciliği”, *I. Uluslararası Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 513-520.
210. Macit, Yunus, “Osmanlı Gerileme Döneminde Hadis Öğretimi”, *Anadolu'da Hadis Geleneği ve Dâru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, s. 245-271.
211. Memiş, İbrahim, “Anadolu Hadis Geleneğinde Edirne Dâru'l-Hadis'inin Yeri”, *Anadolu'da Hadis Geleneği ve Dâru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, s. 119-134.
212. Memiş, İbrahim, “Trakya Yöresi ve Anadolu'da Hadis Eğitimi ve Kültürünü Yayma Çalışmalarına Edirne Darülhadisi'nin Katkısı”, *Anadolu'nun İslamlaşma Sürecinde Daru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, Samsun, 2013, s. 59-79.
213. Özkan, Halit, “Otodidakt Bir Muhaddis: Babanzâde Ahmed Naim”, Yayınlanmamış bildiri, *Babanzade Ahmed Naim Paneli*, 9 Nisan 2016, İstanbul.
214. Özsoy, Abdulvahap, “*Levâmiu'l-Ukûl* ve Hadis Şerh Geleneğindeki Yeri”, *I. Uluslararası Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Gümüşhane, 2014, s. 533-542.
215. Özsoy, Abdulvahap, “İbrahim Hakkı'nın *Marifetname*'sinde Hadisler ve Değeri Üzerine”, *Türk-İslam Düşünce Tarihinde Erzurum Sempozyum Kitabı*, 2007, c. 2, s. 165-175.
216. Özsoy, Abdulvahap, “Kadıızâde Mehmed Efendi'nin Hz. Ali'nin Fazileti ile İlgili Risâlesi”, *Erzurum İspirli Kadıızâde Mehmed Ârif Efendi ve Ömer Efendi Sempozyum Kitabı*, 2014, s. 347-354.
217. Seyfullah, Seyfeddin Rafiddinov, “Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevi'nin *Ramuzu'l-ehâdis* Kitabının Özbekçe Çevirisi Üzerine”, Yayınlanmamış bildiri, *Uluslararası Gümüşhanevi Sempozyumu*, 1-2 Haziran 2013, İstanbul.
218. Sofuoğlu, M. Cemal, “Seyyit Bey'in *Hilâfetin Mahiyet-i Şer'iyyesi* Adlı Eserinde Kullandığı Hadislerin Değerlendirilmesi”, *Türk Hukuk ve Siyaset Adamı Seyyit Bey Sempozyumu*, 1999, s. 109-114.
219. Şahin, Davut, “*Levamiu'l-ukul*'de Rivayet-Ayet İlişkisi”, Poster bildiri, *I. Uluslararası Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Sempozyumu*, 3-5 Ekim 2013, Gümüşhane.

220. Şenburç, Masum, “Kaynakları Açısından Babanzâde’nin Hadis Usulü ve Türkiye’deki Hadis Usulü Literatürü İçindeki Yeri”, Yayınlanmamış bildiri, *Babanzade Ahmed Naim Paneli*, 9 Nisan 2016, İstanbul.
221. Tatlı, Bekir, “Şeyh Şâbân-ı Velî’nin Halifelerinden İstanbul Sofu Mehmed Paşa Dârülhadisi Müderrisi Şeyh Muharrem Efendi (ö. 983/1575-76)”, *Uluslararası Şeyh Şa’ban-ı Velî Sempozyumu*, Kastamonu Üniversitesi, 4-6 Mayıs 2012, Kastamonu.
222. Tatlı, Bekir, “İstanbul Sofu Mehmed Paşa Dârü’l-Hadisî Müderrisi, Süleymaniye Camii’nin İlk Vaizi Muharrem Efendi (ö. 983/1575) ve *Ta’lîmü’l-Müteallim li Terğîbi Tâlibi’l-İlm* Adlı Eseri”, *Anadolu’nun İslamlaşma Sürecinde Daru’l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, Samsun, 2013, s. 221-241.
223. Tatlı, Bekir, “Türk-İslam Mimarisinde Süsleme ve Hadis Kullanımı”, *1. Ulusal Cami Mimarisi Sempozyumu: Gelenekten Geleceğe Cami Mimarisinde Çağdaş Tasarım ve Teknolojiler*, 2013, s. 203-228.
224. Tatlı, Bekir, “Türk-İslâm Mimarisinde Kullanılan Hadislerin Sıhhat Açısından Değeri”, *YDÜ I. Uluslararası Hadis İhtisas Sempozyumu*, Lefkoşa, 2014, s. 190-251.
225. Temel, Ali Rıza, “Ahmet Ziyaeddîn Gümüşhanevî’nin *Levâmiu’l-Ukûl* Adlı Eseri ve Hadisciliği Yanında Tefsircilik Yönü”, Yayınlanmamış bildiri, *Uluslararası Gümüşhanevi Sempozyumu*, 1-2 Haziran 2013, İstanbul.
226. Toksarı, Ali, “Molla Hüsrev’in Hadis ve Peygamberlerin İctihadları Hakkındaki Bazı Görüşleri”, *Molla Hüsrev Mehmet Efendi (1400-1480) Kongresi Tebliğleri*, Kayseri, 1992, s. 97-110.
227. Uraler, Aynur, “Kırk Hadîs Geleneği ve Şair Nâbî’nin Kırk Hadîs’le İlgili Eserinin Tahlili”, Yayınlanmamış bildiri, *Şair Nâbî Sempozyumu 13-15 Kasım 2009*, Ali Bakkal (ed.), Şanlıurfa, Şanlıurfa Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü.
228. Türcan, Zişan, “Anadolu’da Hadis Şerhçiliği”, *Anadolu’da Hadis Geleneği ve Dârü’l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, s. 339-351.
229. Yavuz, Adil, “Ebû Saîd Muhammed Hadimî’ye (1176/1762) Göre Hz. Peygamber (sav) ve Sünnet’in Önemi”, Yayınlanmamış bildiri, *Hâdimî’yi Anma Sempozyumu*, 15 Temmuz 2006, Konya: Konya-Hadim Belediyesi.
230. Yavuz, Adil, “Bir İhtisas Medresesi Olarak Dârü’l-Hadislerin Önemi”, *Medrese Geleneği ve Modernleşme Sürecinde Medreseler Uluslararası Sempozyum Kitabı*, 2013, c. 1, s. 217-231.

231. Yavuz, Adil, “Ahmet Hamdi Akseki'nin Peygamber ve Sünnet Tasavvuru”, Yayınlanmamış bildiri, *Ahmet Hamdi Akseki Sempozyumu*, 08-09 Kasım 2013, Antalya.
232. Yavuz, Adil, “Edirne Darulhadîsi Müderrisi Sinan Paşa ve Hadis Kültürü Üzerine Bir Değerlendirme *Tazarrunâme* Örneği”, *Uluslararası Osmanlı İlim, Düşünce ve Sanat Dünyasında Balkanlar Sempozyumu*, 07-09 Mayıs 2014, Edirne, s. 25-49.
233. Yıldırım, Ahmet, “Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi'nin Hadis Kültürü”, Yayınlanmamış bildiri, *I. Uluslararası Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Sempozyumu*, 3-5 Ekim 2013, Gümüşhane.
233. Yıldırım, Ahmet, “İzmirli İsmail Hakkı ve Şeyh Safvet'in Tartışmalarında Gazzâlî ve İhyâ Hadisleri”, *Uluslararası Modern Çağ ve Gazzâlî Sempozyumu*, 2014, s. 127-134.
234. Yıldırım, Selahattin, “Osmanlı'da Kırk Hadis Geleneği ve Hadis Öğretimine Katkısı”, *Anadolu'da Hadis Geleneği ve Dâru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, s. 139-152.
235. Yıldız, Alim, “Klasik Edebiyatımızda Manzum Hadis Tercümelere ve Necip Fazıl'ın 101 Hadis Tercümesi”, *I. Kahramanmaraş Sempozyum Kitabı*, Kahramanmaraş, 2005, c. 1, s. 221-238.
236. Yücel, Ekrem, “Coğrafi Merkezleri Bakımından Dâruhadisler”, *Anadolu'nun İslamlaşma Sürecinde Daru'l-Hadisler Sempozyum Kitabı*, Samsun, 2013, s. 165-191.

V. Devam Eden Tezler

237. Alaween, Raed, “Tireli Muhammed İbn Melek'in *Şerhu Mesabihi's-Sünne* Adlı Eserinin Edisyon Kritiği ve Değerlendirilmesi (İman-Nikah bölümü)”, Doktora tezi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi.
238. Altuntaş, Mustafa Celil, “Osmanlı İlim Geleneğinde Hadis (Sahn-ı Seman'dan Dâru'l-Fünûn'a Osmanlı'da Hadis Öğretimi)”, Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi.
239. Aydemir, Yusuf, “Darülfünun Müderrislerinden Arapkirli Hüseyin Avni ve Hadisçiliği”, Yüksek Lisans tezi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi.
240. Aydoğan, Ömer, “Niyâzi-i Mısri'de Hadis Kültürü”, Yüksek Lisans tezi, Trakya Üniversitesi.
241. Cantürk, Seyit Ali, “İbn Melek ve Hadisçiliği”, Doktora tezi, Ankara Üniversitesi.
242. Çakır, Mesut, “İmam Birgivi'nin *Kitabu'l İman ve'l İstihsan* İsimli Eserinin Tahkik ve Tahlili”, Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi.

242. Çakır, Mustafa Sefa, “Taşköprizade Kemaleddin Mehmed b. Ahmed’in *Şerh-i Ehadis-i Erbain Tercümesi* (Metin-İnceleme)”, Yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
244. Demir, Seyfullah, “İbn Melek’in *Mebariku’l-ezhar* Adlı Eseri ve Hadis İlmindeki Yeri” Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi.
245. Dervişoğlu, Hatice, “Taşköprüzade’nin Hadis Kültürü”, Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi.
246. Karabudak, Ali, “Bin Bir Hadis Geleneği ve Mehmed Esad Erbilî’nin *Kenzü’l-irfan* Adlı Eserinin Tenkidi”, Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
247. Kış, Osman, “Muhammed Zahid el-Kevseri ve Hadisçiliği”, Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi.
248. Korkmazer, Gülsüm, “Osmanlı Dönemi Hadis Şerhçiliği”, Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi.
249. Kurtulan, Kasım, “Tireli Muhammed İbn Melek’in *Şerhu Mesâbihi’s-Sünne* Adlı Eserinin Edisyon Kritiği ve Değerlendirilmesi (İtk bölümünden sonuna kadar)”, Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi.
250. Mukarramov, Sharifjan, “İdris-i Bitlisi ve Kırk Hadisi”, Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi.
251. Pulat, Yakup, “Osmanlı Yükselme Devri Hadis Çalışmaları”, Yüksek Lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
252. Sarı, Necmi, “İsmail Hakkı Bursevi ve *Şerhu Nubbeti’l-Fiker* Adlı Eseri”, Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi.
253. Şirin, Halil, “Süleyman Çelebi’nin Mevlidindeki *Vesiletü’n-Necat* Hadislerin Tahric ve Değerlendirilmesi”, Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.
254. Turul, Süleyman, “Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi Hadis Faaliyetleri”, Yüksek Lisans tezi, Çukurova Üniversitesi.
255. Yağcı, Hızır, “Hayreddin Hızır Atûfî’nin *Keşfü’l-Meşârik* Adlı Eserinin Tahkik ve Tahlili”, Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi.

Cumhuriyet Dönemi Osmanlı Hadis Araştırmaları

Abdullah Taha İMAMOĞLU

Özet

Cumhuriyet dönemi hadis araştırmalarının muhtevasını Osmanlı dönemi bağlamında incelemek ve bu konuda yapılan araştırmaları bibliyografik olarak zikretmek bu makalenin ana temasıdır. Osmanlı devrinde eser veren bilginlerin çoğu hem akli hem de nakli ilimlerde eserler ortaya koymuşlardır. Medreselerde ders verecek alimlerin hadis ilminde de mahir olması klasik dönem vakfiyelerinde zikredilen şartlardan birisidir. Bu şart Osmanlı'da hadis ilmine de özel bir önem verildiğini göstermektedir. Ayrıca edebiyatçıdan bürokrata, devlet adamından ulemaya kadar birçok zât da kırk hadis türünde eserler yazmışlardır. Bu nedenle Cumhuriyet döneminde en çok inceleme yapılan alanlardan birisi Osmanlı dönemi kırk hadis çalışmaları olmuştur. Bu araştırma vesilesiyle Osmanlı dönemi hadis çalışmalarının günümüz açısından arz ettiği önem ve Türk akademisinde işgal ettiği yere dair bazı tahliller yapılacak ve ileriye yönelik bazı tespit ve değerlendirmelerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Cumhuriyet Dönemi, Osmanlı, Bibliyografya, Tahlil.

Studies in Ottoman Hadith in Turkey during the Republican Period

Abdullah Taha İMAMOĞLU

Abstract

The main focus of this article is to analyse the content of Ottoman hadith studies throughout the Republican period in Turkey. I will also try to give a bibliography of the studies on this field. Most of the Ottoman scholars who authored books wrote both on intellectual and religious matters. During the classical period, it was one of the preconditions mentioned in the charter of foundations (*waqfiyya*) that those would lecture in madrasas must have been experts in hadith science. This precondition indicates the fact that an utmost importance was given to hadith science during the Ottoman period. Moreover, many people ranging from litterateurs to administrators, officials and scholars authored works in "forty-hadith" genre. For this reason, one of the most frequently studied fields has been the "forty-hadith" studies during the Republican Period of Turkey. By means of this study, I will try to analyse the significance of hadith studies during the Ottoman period from perspective of present day and their place in Turkish academia. I will also try to make some suggestions and evaluations.

Keywords: Hadith, Republican Turkey, Ottoman, Bibliography, Analyse.

